

Uchwały.....	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	10
Glosy	19
Rozbieżności w orzecznictwie	38
Orzeczenia nie publikowane.....	40
OSNC 2004, nr 12	48
Statystyka	55

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 16 marca 2004 r., II Ca 22/04, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w sytuacji , w której wpisanie hipoteki obciążającej nieruchomość nastąpiło po nabyciu z mocy prawa na podstawie ust. 1 art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 z późn. zm.) części tej nieruchomości przez właściwą jednostkę samorządu terytorialnego, jednak przed wydaniem przez wojewodę w myśl ust. 3 art. 73 wyżej cytowanej ustawy ostatecznej decyzji stwierdzającej nabycie tej części nieruchomości, do kognicji sądu rozstrzygającego wnioski o odłączenie z księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości obciążonej hipoteką, nabytej na własność przez organ samorządu terytorialnego części tej nieruchomości i założenie dla niej nowej księgi wieczystej, należy również w świetle art. 628⁸ § 1 i 2 k.p.c. oraz ust. 1 art. 76 ustawy z dnia 6 lipca 1987 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124 poz. 1361 ze zm.) rozstrzygnięcie czy zasadne jest nieobciążanie wyłączonej nieruchomości hipoteką łączną?

2. Czy w przypadku pozytywnej odpowiedzi w przedstawionym stanie faktycznym i prawnym sąd wieczystoksięgowy z urzędu w myśl art. 76 ust.1 ustawy z dnia 6 lipca 1987 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.) przenosi do współodpowiedzialności do nowej księgi wieczystej hipotekę, obciążającą dotychczas nieruchomość podlegającą podziałowi?”
podjął uchwałę:

1. W postępowaniu o założenie księgi wieczystej i wpis prawa własności odłączonej części nieruchomości, nabytej przez jednostkę samorządu terytorialnego na podstawie art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1989 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.), sąd ocenia na podstawie art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 6

lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.), czy obciążenie hipoteką macierzystej nieruchomości nastąpiło przed, czy po nabyciu własności odłączonej nieruchomości przez wnioskodawcę

2. Odmawia udzielenia odpowiedzi na drugie pytanie.

(uchwała z dnia 13 października 2004 r., III CZP 52/04, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, B. Czech)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 2 czerwca 2004 r., I ACa 393/04, zagadnienia prawnego:

„Czy treść art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji stanowi samoistną podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej komornika i wyłącza stosowanie art. 415 k.c.?”

podjął uchwałę:

Przewidziana w art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882, ze zm.) odpowiedzialność odszkodowawcza komornika za szkodę wyrządzoną w toku egzekucji przed dniem 1 września 2004 r. jest odpowiedzialnością deliktową za działanie niezgodne z prawem.

(uchwała z dnia 13 października 2004 r., III CZP 54/04, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, B. Czech)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2004 r., I ACa 689/03, zagadnienia prawnego:

„Czy po zakończeniu postępowania o zniesienie współwłasności, w którym doszło do zawarcia ugody, osoba otrzymująca spłatę bez zastrzeżenia obowiązku

zapłaty odsetek na wypadek uchybienia terminowi płatności, może następnie dochodzić tych odsetek w odrębnym procesie?”

podjął uchwałę:

Brak w ugodzie sądowej, znoszącej współwłasność nieruchomości, postanowienia o odsetkach za opóźnienie w spełnieniu świadczenia kwoty spłaty należnej współwłaścicielowi (art. 481 § 1 k.c.), nie wyłącza możliwości dochodzenia ich w odrębnym procesie.

(uchwała z dnia 13 października 2004 r., III CZP 55/04, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, B. Czech)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 31 marca 2004 r., III CZP 4/04, zagadnienia prawnego:

„Czy ubezwłasnowolnionemu przysługuje uprawnienie do zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia?”

podjął uchwałę:

Nie odstępować od zasady prawnej zawartej w punkcie I uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1969 roku, sygn. akt III CZP 56/69 o treści :

„Ubezwłasnowolnionemu nie przysługuje uprawnienie do zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia. W wypadku gdy skierowane przez ubezwłasnowolnionego do sądu pismo w tym przedmiocie nie daje podstawy do wszczęcia postępowania z urzędu, przewodniczący zawiadamia o tym przedstawiciela ustawowego osoby ubezwłasnowolnionej”.

(uchwała pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 14 października 2004 r., III CZP 37/04, T. Ereciński, F. Barczewska, M. Bączyk, G. Bieniek, H. Ciepla, B. Czech, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, J. Frąckowiak, J. Górski, A. Górski, I. Gromska-Szuster, M. Grzelka, M. Kocon, I. Koper, Z. Kwaśniewski, B. Myszką, E. Skowrońska-

Bocian, Z. Strus, M. Sychowicz, L. Walentynowicz, T. Wiśniewski, H. Wrzeszcz, K. Zawada, T. Żyznowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2004 r., III CZP 1/04, zagadnienia prawnego:

„Czy doręczona zobowiązanemu decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalająca wysokość należności z tytułu składek, może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej zobowiązanego i jego małżonka?”

podjął uchwałę:

Doręczona dłużnikowi decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalająca wysokość należności z tytułu składek, stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 28 października 2004 r., III CZP 33/04, T. Ereciński, H. Ciepla, M. Grzelka, H. Pietrkowski, Z. Strus, T. Wiśniewski, T. Żyznowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 2 czerwca 2004 r., I ACa 1525/03, zagadnienia prawnego:

„Czy w wypadku ponownego zawarcia małżeństwa przez jedną ze stron procesu rozwodowego, w którym wadliwie stwierdzono prawomocność orzeczenia rozwodowego dopuszczalne jest rozpoznanie apelacji od tego wyroku złożonej przez drugą stronę?”

podjął uchwałę:

Jeżeli po wadliwie stwierdzonej prawomocności wyroku rozwodowego jeden z małżonków zawarł nowy związek małżeński, a obie strony nowego związku o tej wadliwości nie wiedziały, apelacja od wyroku w części orzekającej rozwód staje się niedopuszczalna.

(uchwała z dnia 28 października 2004 r., III CZP 56/04, T. Domińczyk, A. Górski, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 29 marca 2004 r., I ACa 1289/03, zagadnienia prawnego:

„a) Czy częściowe – w rozumieniu art. 505 § 2 zd. 1 k.p.c.- zaskarżenie nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym polega tylko na wniesieniu sprzeciwu przez jednego ze współpozwanym o to samo roszczenie albo co do niektórych (ale nie wszystkich) roszczeń objętych nakazem zapłaty (art. 505 § 2 k.p.c.), czy też może polegać na wniesieniu sprzeciwu jedynie w stosunku do części roszczenia zasądzonego nakazem zapłaty?

b) Czy w przypadku częściowego zaskarżenia nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym, tj. co do niektórych roszczeń lub części roszczenia (w przypadku udzielenia pozytywnej odpowiedzi na pytanie pierwsze), od powoda - na podstawie § 9 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.) – pobiera się trzy czwarte wpisu liczonego od wartości części zaskarżonej sprzeciwem, czy też od całej dochodzonej pozwem kwoty?”
podjął uchwałę:

1. Dopuszczalne jest zaskarżenie nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym jedynie co do części zasądzonego roszczenia.

2. Od takiego sprzeciwu pobiera się trzy czwarte wpisu liczonego od wartości zaskarżonej części sprawy.

(uchwała z dnia 28 października 2004 r., III CZP 57/04, T. Domińczyk, A. Górski, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 21 maja 2004 r., XV GZ 735/03, zagadnienia prawnego:

„Czy przepisy ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym i przepisy wprowadzające tę ustawę mogą stanowić podstawę wpisu – przerejestrowania do KRS osoby prawnej – Zrzeszenia Właścicieli Nieruchomości, która uzyskała osobowość prawną na mocy ustawy z dnia 30.01.1959 r. - Prawo Lokalowe i która to ustawa następnie została uchylona, a w obecnym stanie prawnym brak przepisów regulujących prowadzenie rejestru Zrzeszenia?”
podjął uchwałę:

Zrzeszenie właścicieli nieruchomości, powstałe na podstawie ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r. – Prawo lokalowe (jedn. tekst: Dz.U. z 1962 r. Nr 47, poz. 227 ze zm.), podlega wpisowi do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej na podstawie art. 10 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 121, poz. 770 ze zm.).

*(uchwała z dnia 28 października 2004 r., III CZP 58/04, J. Frąckowiak,
Z. Kwaśniewski, Z. Strus)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 6 lipca 2004 r., II Ca 733/04, zagadnienia prawnego:

„Czy sprawa dotycząca ustalenia prawa do dysponowania grobem z pochowanymi zmarłymi należy do kategorii spraw wymienionych w art. 17 pkt 1 k.p.c.?”
podjął uchwałę:

Sprawa o ustalenie uprawnienia do dysponowania grobem, w którym są pochowane zwłoki, należy do właściwości sądu okręgowego.

(uchwała z dnia 28 października 2004 r., III CZP 59/04, T. Domińczyk, A. Górski, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 1 czerwca 2004 r., I Ca 220/04, zagadnienia prawnego:

„Czy dla potrzeb podziału nieruchomości - w świetle art. 92 i 94 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami w związku z treścią ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wykorzystywanych kwalifikacjach nieruchomości wykorzystywanych na cele rolne i leśne, dla których nie opracowano miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, rozstrzyga wpis do ewidencji gruntów i budynków?”
podjął uchwałę:

O charakterze podlegających podziałowi nieruchomości, jako wykorzystywanych na cele rolne i leśne, rozstrzyga treść wpisu w ewidencji gruntów i budynków.

(uchwała z dnia 29 października 2004 r., III CZP 61/04, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski, Z. Strus)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 27 lipca 2004 r., II Cz 1427/04, zagadnienia prawnego:

„Czy art. 788 § 1 k.p.c. znajduje zastosowanie do umowy przelewu wierzytelności egzekwowanej, zawartej w trakcie toczącego się postępowania egzekucyjnego wszczętego na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego na rzecz zbywcy tej wierzytelności?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 788 § 1 k.p.c. ma zastosowanie również w razie przeniesienia wierzytelności (przelewu) po wszczęciu postępowania egzekucyjnego.

(uchwała z dnia 29 października 2004 r., III CZP 63/04, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski, Z. Strus)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 72/04

Czy dopuszczalna jest droga sądowa o ustalenie (art. 189 k.p.c.), że poprzednik prawny powoda, w związku z wojną rozpoczętą we wrześniu 1939 r. pozostawił mienie na terenach nie wchodzących w skład obecnego obszaru Państwa celem uzyskania w drodze administracyjnej uprawnień majątkowych, przewidzianych w art. 1 i 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o zaliczaniu na poczet ceny sprzedaży albo opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa, wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami państwa polskiego (Dz.U. z 2004 r. Nr 6, poz. 39)?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 12 maja 2004 r., I ACa 1591/03, M. Górecki, M. Tomaszewski, J. Nowicki)

Sąd Apelacyjny wskazał, że we wcześniejszym stanie prawnym po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 czerwca 1987 r., stwierdzającym, że przepisy § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 września 1985 r. są niezgodne z art. 88 ust. 5 ustawy o gospodarce gruntami oraz art. 75 k.p.a. Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 17 grudnia 1987 r., III CZP 68/87 (OSNCP 1988, nr 6, poz. 74) przyjął, iż w świetle art. 88 ust. 5 cytowanej ustawy oraz § 5 rozporządzenia z dnia 16 września 1985 r. osoba zainteresowana realizacją uprawnień oznaczonych w art. 88 u.g.g. może w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. żądać ustalenia, że pozostawiła majątek nieruchomy na terenach nie wchodzących w skład obecnego obszaru państwa.

Jednak po wejściu w życie cytowanej w pytaniu ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. na podstawie jej art. 5 ust. 2 w związku z art. 4 ust. 2 pkt 1 została wprowadzona ścisła reglamentacja postępowania dowodowego w zakresie potwierdzenia prawa do zaliczenia wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami państwa polskiego. Ponadto ustawa powierzyła właściwemu wojewodzie samo prawo do zaliczenia wartości nieruchomości. Stąd należałoby, w

ocenie Sądu Apelacyjnego, wnioskować, że w sprawach o zaliczenie wartości nieruchomości pozostawionych poza granicami obecnego państwa polskiego wyłączona jest droga sądowa, a do rozstrzygnięcia powołane są wyłączne organy administracji rządowej – wojewodowie.

Z drugiej strony nie można, jak podkreślił Sąd Apelacyjny, pominąć dominującego w doktrynie i orzecznictwie poglądu o domniemaniu drogi sądowej, które jest prawem podmiotowym przysługującym jednostce wobec państwa. Sąd nie bada wówczas samego istnienia prawa podmiotowego na tym etapie postępowania i w rezultacie powodowi, żądającemu ustalenia na podstawie art. 189 k.p.c., przysługiwałoby prawo do ochrony prawnej.

M.D.

*

III CZP 73/04

Czy zachowuje prawo do uzyskania ekwiwalentu pieniężnego (w zamian za rezygnację z kwatery), o którym mowa w art. 24 u. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1995 r. Nr 86, poz. 433 ze zm.) żołnierz zawodowy zwolniony z czynnej służby wojskowej, pełnionej jako służba stała, z powodu likwidacji jednostki wojskowej, w sytuacji gdy nie nabył on uprawnień do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 czerwca 2004 r., VI ACa 1041/03, K. Karolus-Franczyk, K. Tucharz, Z. Markowska)

Sąd Apelacyjny wskazał, że art. 23 ust. 2 cytowanej w pytaniu ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. ustawodawca przewidział tylko jeden wyjątek od zasady, w myśl której warunkiem zachowania przez żołnierza zwolnionego z czynnej służby wojskowej prawa do kwatery jest nabycie przez niego uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych, a mianowicie przypadek, gdy do zwolnienia dochodzi z powodu przeniesienia, przekształcenia lub likwidacji jednostki wojskowej, gdy w tym momencie żołnierz zajmuje kwaterę stałą. Drugi wyjątek dotyczy sytuacji, w której żołnierz otrzymał w czasie pełnienia służby ekwiwalent pieniężny za rezygnację z

kwatery i został zwolniony bez prawa do kwatery. W obu przypadkach następuje jednak wcześniejsze spełnienie świadczeń ze strony organu wojskowego. W danej sprawie powód jedynie złożył stosowny wniosek i oczekiwał, że zostanie z nim podpisana umowa, na podstawie której otrzymałby ekwiwalent.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, można bronić stanowiska, że z chwilą złożenia wniosku osoba uprawniona nabywa roszczenie o zawarcie z nią umowy (art. 47 ust. 1 wymienionej ustawy), a dopiero jej podpisanie rodzi obowiązek spełnienia świadczenia będącego przedmiotem tej czynności prawnej. Sąd pierwszej instancji uznał, że decydującą rolę należy przypisać przepisowi art. 24 ust. 4 ustawy, który nie dotyczy jednak problematyki warunków zachowania przez żołnierza prawa do kwatery, lecz precyzuje jedynie, która z dwóch postaci tego prawa zachowuje swoją aktualność, gdy dochodzi do zwolnienia żołnierza ze służby i kiedy najpóźniej powinno zostać zrealizowane wskazane w niej świadczenie. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że znajduje uzasadnienie argumentacja powoda, iż z przyczyn od niego niezależnych znalazł się w sytuacji niekorzystnej w stosunku do osób, którym wypłacono w czasie pełnienia służby ekwiwalent pieniężny i nie muszą go obecnie zwracać. Nierówne traktowanie osób, które uzyskały wcześniej ekwiwalent pieniężny lub kwater z tymi, dla których zabrakło środków budżetowych, może nasuwać wątpliwości co do zgodności z Konstytucją przepisu art. 23 ust. 1 przytoczonej ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r.

M.D.

*

III CZP 74/04

Czy umowa o wyłączeniu wspólności majątkowej małżeńskiej zawarta przez małżonków przed uchycieniem art. 215 ustawy z dnia 16 września 1982 r.- Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848) znosi współwłasność spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego po uchyceniu art. 215 Prawa spółdzielczego ustawą z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 240, poz. 2058)?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 20 września 2004 r., VIII Cz 500/04, E. Kawala, I. Dąbek, M. Mechlińska)

W zwięzłym uzasadnieniu Sąd Okręgowy zaznaczył, że odpowiedź na to pytanie będzie miała istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, czy egzekucja może być prowadzona z majątku wspólnego małżonków, czy tylko z udziału dłużnika w majątku stanowiącym współwłasność małżonków. W ocenie Sądu Okręgowego, zdaje się nie budzić wątpliwości, że umowa o wyłączeniu wspólności majątkowej małżeńskiej nie obejmowała w świetle art. 215 Pr.spół. spółdzielczego prawa lokalu, jednak wobec uchylecia tego przepisu, logicznym wydaje się, że dalsze utrzymywanie ustawowej wspólności co do spółdzielczego prawa do lokalu nie ma podstawy prawnej. Nie wynika ona także z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

M.D.

*

III CZP 75/04

1. Czy podlega rozpoznaniu na drodze sądowej roszczenie członka stowarzyszenia o ochronę jego członkostwa przed niezgodnym z prawem lub statutem wykreśleniem albo wykluczeniem ze stowarzyszenia;

2. czy, w razie dopuszczalności drogi sądowej, ochronie stosunku członkostwa może służyć roszczenie o uchylenie uchwały właściwego organu stowarzyszenia o wykreśleniu lub wykluczeniu członka, czy raczej roszczenie o ustalenie nieważności uchwały?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 września 2004 r., I ACz 1720/04, J. Gibiec, E. Gniewek, A. Jewgraf)

Sąd Apelacyjny zauważył, że przedstawione zagadnienie nie było dotychczas przedmiotem rozważań judykatury Sądu Najwyższego i piśmiennictwa, a praktyka sądów powszechnych wskazuje na poważne wątpliwości interpretacyjne. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że z Prawo o stowarzyszeniach zawiera wiele instrumentów nadzoru administracyjnego nad działalnością stowarzyszeń. Szczególnie istotne jest unormowanie stanowiące, że w razie stwierdzenia, iż

działalność stowarzyszenia jest niezgodna z prawem lub narusza postanowienia statutu organ nadzorujący, w zależności od rodzaju i stopnia stwierdzonych nieprawidłowości, może wystąpić o ich usunięcie w określonym terminie, udzielić ostrzeżenia władzom stowarzyszenia bądź wystąpić do sądu o zastosowanie właściwego środka. Może także zwrócić się do sądu o uchylenie uchwały stowarzyszenia niezgodnej z prawem lub statutem, nie przyznano zaś żadną normą czynnej legitymacji do zaskarżania przed sądem uchwał organów stowarzyszenia przez jego członków. Nie można jednak wykluczyć, że podejmowane uchwały sprzeczne z prawem lub postanowieniami statutu naruszają uprawnienia cywilnoprawne członków stowarzyszenia. Taka kwalifikacja umożliwiłaby rozważenie dopuszczalności drogi postępowania przed sądem powszechnym. W ocenie Sądu Apelacyjnego, charakter sprawy cywilnej miałoby zwłaszcza roszczenie o ochronę stosunku członkostwa w stowarzyszeniu.

Odnosnie do drugiego pytania Sąd Apelacyjny stwierdził, że jego wątpliwość wiąże się z założeniem, iż sądowa kompetencja do konstytutywnego uchylenia uchwały organów korporacyjnych osób prawnych wymaga szczególnej podstawy normatywnej, brak bowiem pewności, czy wystarcza w tym wypadku norma art. 29 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 28 Prawa o stowarzyszeniach, traktująca jedynie o uchyleniu uchwały stowarzyszenia na wniosek organu nadzorującego. Alternatywą byłoby składane w związku z art. 58 k.c. powództwo na podstawie art. 189 k.p.c. o ustalenie nieważności uchwały, traktowanej jako czynność prawna.

M.D.

*

III CZP 76/04

Czy w przypadku zastosowania przez strony umowy ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci, dla określenia wysokości świadczenia pieniężnego należnego uposażonemu, mechanizmów spełniających rolę umownych klauzul waloryzacyjnych, które jednak nie doprowadziły do zapewnienia ekwiwalentności świadczeń, przedmiotem waloryzacji sądowej dokonywanej na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. powinna być nominalna suma ubezpieczenia, czy też

świadczenie pieniężne ustalone przez strony przy zastosowaniu tych mechanizmów?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi, XIII Wydział Cywilny z siedzibą w Skierniewicach z dnia 16 marca 2004 r., XIII C 175/04, E. Jefimko, A. Hryniewicz, J. Żałoba)

Jak podkreślił Sąd Okręgowy, w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalili się poglądy, że przedmiotem waloryzacji umów ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci jest świadczenie pieniężne ubezpieczyciela będące przedmiotem jego zobowiązania od chwili zawarcia umowy, bez względu na określony umową termin spełnienia tego świadczenia. Orzeczenia te zapadały jednak na tle nieco innych niż w niniejszej sprawie umów ubezpieczenia. Dotychczasowe umowy przewidywały wzrost nominalnej sumy ubezpieczenia o określone liczbowo w dacie zawierania umowy oprocentowanie, tak że w dacie zawarcia umowy wynikająca z niej wysokość świadczenia pieniężnego ubezpieczyciela wyrażała się ściśle określoną sumą pieniężną. W danej sprawie natomiast nominalna suma ubezpieczenia miała corocznie wzrastać według zmiennej stopy procentowej, której wielkość nie była określona liczbowo, lecz została uzależniona od wskazanych w umowie czynników.

W związku z tym Sąd Okręgowy powziął wątpliwość, czy przedmiotem waloryzacji sądowej na podstawie art. 385¹ § 3 k.c. powinna być w tej sytuacji nominalna suma ubezpieczenia, czy też świadczenie pieniężne ustalone przez strony przy zastosowaniu tej umownej klauzuli waloryzacyjnej. Waloryzacja tego ostatniego świadczenia oznaczałaby niejako podwójną waloryzację, ponieważ najpierw suma ubezpieczenia zwaloryzowana zostałaby przy zastosowaniu mechanizmów przyjętych w umowie przez strony, a następnie tak ustaloną kwotę pieniężną waloryzowałby sąd. To zaś prowadziłoby do naruszenia interesu prawnego ubezpieczyciela.

M.D.

*

Czy w razie zaskarżenia skargą o wznowienie postępowania, z przyczyn opartych o przepis art. 403 § 2 k.p.c., wyroków sądów różnych instancji, sądem właściwym do wznowienia jest sąd drugiej instancji, jeżeli oddalił on apelację?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 30 września 2004 r., II Cz 440/04, J. Bartela, E. Błażewska, G. Kobus)

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że wprawdzie z treści art. 386 § 1 k.p.c. można wyprowadzić wniosek, że sąd drugiej instancji orzeka co do istoty sprawy tylko wtedy, gdy zmienia zaskarżony wyrok, jednakże wniosek taki nie da się pogodzić z zasadami postępowania odwoławczego, jakie wprowadziła nowela kodeksu postępowania cywilnego z dnia 1 marca 1996 r. Sąd drugiej instancji na skutek zaskarżenia wyroku pierwszej instancji ponownie rozpoznaje sprawę i nawet gdy oddala apelację orzeka co do istoty. Sąd Apelacyjny wskazał, że taki pogląd jest prezentowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124) oraz w postanowieniu z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CZP 11/04 (nie publ.). Ponadto, zdaniem Sądu Apelacyjnego, trudno zaaprobować stanowisko, że oddalenie apelacji nie jest orzeczeniem co do istoty, gdy rozważy się konsekwencje takiego poglądu w razie częściowego uwzględnienia odwołania. Wyrok taki musiałby być uznany z orzekający co do istoty sprawy tylko w części zmieniającej zaskarżone orzeczenie. Skargę o wznowienie postępowania rozpoznawałby zatem sąd pierwszej instancji, gdyby wniosła ją strona, której apelacja uległa oddaleniu, a sąd drugiej instancji, gdyby apelację wniósł przeciwnik.

M.D.

*

III CZP 78/04

Czy w wypadku stwierdzenia z urzędu na podstawie art. 191 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz. 177) okoliczności skutkujących unieważnieniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zespół arbitrów rozpoznający odwołanie lub sąd okręgowy rozpoznający skargę wydają orzeczenie nakazujące zamawiającemu

unieważnienie postępowania, czy też mogą jedynie unieważnić czynność zamawiającego objętą protestem, wskazując jako przesłankę rozstrzygnięcia wystąpienie okoliczności, o której mowa w art. 191 ust. 3 ustawy Prawo zamówień publicznych?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 8 września 2004 r., V Ca 1741/04, O. Rudziński, A. Zając, M. Majewska)

Sąd Okręgowy wskazał, że przepis art. 191 ust. 3 cytowanej w pytaniu ustawy wprowadza z jednej strony nowe uregulowanie, nie mające odpowiednika w poprzedniej ustawie z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, zgodnie z którym zakres rozpoznania przed zespołem arbitrów wyznaczają zarzuty zawarte w proteście, z drugiej strony nakazujące z urzędu uwzględnienie okoliczności, o których mowa w art. 93 ust. 1 Prawa zamówień publicznych. Ustawa nie wskazuje jednak, jakiej treści rozstrzygnięcie może wydać zespół arbitrów, stwierdzając zaistnienie jednej z przesłanek skutkujących unieważnieniem postępowania. W wydawanych na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. orzeczeniach zespoły arbitrów nakazywały w takim wypadku unieważnienie przetargu, budzi to jednak wątpliwości Sądu Okręgowego, zgodnie bowiem z art. 191 ust. 1 i 2 ustawy zespół arbitrów może odwołanie oddalić lub uwzględnić, przy czym uwzględniając odwołanie może nakazać dokonanie lub powtórzenie czynności zamawiającego albo ją unieważnić. Tej samej treści rozstrzygnięcie może wydać sąd okręgowy zgodnie z art. 198 ust. 2 zdanie drugie ustawy. Niewątpliwie jednak nakazanie powtórzenia lub dokonania czynności, jak też jej unieważnienie, dotyczy wyłącznie czynności dokonanych przez zamawiającego lub czynności, których podjęcia zamawiający zaniechał, objętych protestem, zgodnie z art. 180 ustawy. W sytuacji więc, w której przedmiotem protestu nie jest zaniechanie przez zamawiającego unieważnienia postępowania, a dokonanie konkretnej czynności – w sprawie niniejszej dokonanie wyboru oferty najkorzystniejszej – uwzględniając odwołanie zespół arbitrów, a następnie sąd rozpoznający skargę, mogą jedynie nakazać powtórzenie objętej protestem czynności zamawiającego lub ją unieważnić, nie mogą natomiast nakazać zamawiającemu dokonania innej czynności, jaką byłoby unieważnienie postępowania.

W tej sytuacji, zdaniem Sądu Okręgowego, stwierdzając zaistnienie okoliczności wskazanych w art. 93 ust. 1 ustawy zespół arbitrów lub sąd powinien

unieważnić czynność objętą protestem, wskazując w uzasadnieniu orzeczenia, że zachodzą podstawy do unieważnienia postępowania. Czynności unieważnienia postępowania może bowiem dokonać jedynie zamawiający, przy czym zarówno czynność unieważnienia postępowania, jak i zaniechanie podjęcia tej czynności, mogą być objęte odrębnym protestem zgodnie z art. 180 ust. 1 Prawa zamówień publicznych.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Artykuł 512 zdanie drugie k.c. nie dotyczy wierzytelności przyszłej.

(wyrok z dnia 30 stycznia 2003 r., V CKN 345/01, L. Walentynowicz, B. Myszk, H. Wrzeszcz, OSNC 2004, nr 4, poz. 65; BSN 2003, nr 7, s. 12; MoP 2003, nr 18, s. 839; NPN 2003, nr 3, s. 106; R.Pr. 2004, nr 3, s. 144)

Glosa

Jaroslawa Kuropatwińskiego, Prawo Bankowe 2004, nr 10, s. 25

Autor krytycznie ocenił zarówno tezę, jak i uzasadnienie wyroku. Podkreślił, że w istocie przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego nie była kwestia ochrony dłużnika, znajdującego się w dobrej wierze, lecz zagadnienie skuteczności wierzytelności przyszłych. Przede wszystkim glosator wskazał, że punktem wyjścia oceny jurystycznej Sądu Najwyższego powinno być przesądzenie, czy wierzytelności leasingodawcy o zapłatę wszystkich rat leasingowych należy zaliczyć do kategorii wierzytelności przyszłych. Nie zgadzając się z poglądem wyrażonym w motywach orzeczenia, glosator stwierdził, że skoro stosunek prawny leasingu kreowany jest na czas określony, to wierzytelności o zapłatę rat leasingowych powstają już z chwilą zawarcia umowy leasingu i od tego momentu są istniejące, lecz niewymagalne, a więc nie są wierzytelnościami przyszłymi.

Rozważywszy prawne konstrukcje rozporządzania wierzytelnością przyszłą, autor zwrócił ponadto uwagę, że nieprecyzyjne jest stwierdzenie, iż w dacie przelewu cedent przenosi na nabywcę jedynie ekspektatywę przyszłego prawa, albowiem nie zawsze się tak dzieje. Przeniesienie ekspektatywy wierzytelności możliwe jest tylko wtedy, gdy stanowi ona *sui generis* prawo podmiotowe. Prawami nieistniejącymi można zaś rozporządzać tylko pod warunkiem zawieszającym, że wierzytelność powstanie.

W dalszej części glosy autor omówił zagadnienie skuteczności umowy rozwiązującej zawartej pomiędzy cedentem wierzytelności a przyszłym dłużnikiem,

zauważając, że dopiero stwierdzenie bezskuteczności umów zawieranych pomiędzy cedentem a dłużnikiem, pozwala na ocenę zakresu ochrony dłużnika przyszłej wierzytelności. W tym dopiero momencie pojawia się potrzeba wykładni przepisu art. 512 zdanie drugie k.c. Przepis ten – wbrew tezie wyroku – służy wyłącznie ochronie dobrej wiary dłużnika wierzytelności, nie zaś cesjonariusza. Zastosowanie przepisu art. 512 zdanie drugie k.c. przesądza skuteczność umowy rozwiązującej umowę będącą źródłem ekspektatywy, jeżeli zawarta została ona przed powzięciem przez przyszłego dłużnika wiadomości o zawarciu umowy przelewu.

Glosator zaznaczył, że niedopuszczalność dokonywania przez cedenta czynności prawnych z dłużnikiem wynika z zasady *nemo plus iuris...*, nie zaś z przepisu art. 512 zdanie drugie k.c. Przepis ten przełamuje natomiast tę zasadę na korzyść dłużnika do czasu powzięcia przez niego wiedzy o przelewie.

Na tle glosowanego orzeczenia doszło w orzecznictwie Sądu Najwyższego do rozbieżności, omówionych w niniejszym numerze „Izby Cywilnej”. Zob. także niżej omówienie glosy M. Krajewskiego do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2003r., V CK 169/02.

M.D.

*

O roszczeniach posiadacza rachunku inwestycyjnego (art. 9 i 34 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, Dz.U. z 2002 r. Nr 49, poz. 447 ze zm.) wobec pełnomocnika umocowanego do dysponowania tym rachunkiem o zwrot lub rozliczenie pobranych przez niego pieniędzy rozstrzyga stosunek będący podstawą pełnomocnictwa.

(wyrok z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 21/01, I. Koper, J. Frąckowiak, K. Zawada, Pr. Bank. 2004 r., Nr 2, s.7; BSN 2003, nr 8, s. 7; IC 2003, nr 12, s. 41; NPN 2003, nr 4, s. 59; PUG 2003, nr 12, s. 27; Pr.Bank. 2004, nr 2 s. 7; IC 2004, nr 3, s. 43; IC 2004, nr 5, s. 47)

Glosa

Konrada Zacharzewskiego, Przegląd Sądowy 2004, nr 10, s. 109

Autor podzielił pogląd wyrażony w tezie glosowanego orzeczenia i rozwinął rozważania zawarte w jego motywach, dotyczące umowy o pośrednictwo giełdowe. Jej elementy przedmiotowo istotne nie zostały zdefiniowane w przepisach ustawy – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Przedmiotem zobowiązania pośrednika giełdowego jest obowiązek przyjęcia od klienta dyspozycji zawarcia na giełdzie umowy sprzedaży, sformułowanie na tej podstawie oświadczenia woli niezbędnego do zawarcia umowy i złożenie tego oświadczenia w obrocie giełdowym. Charakterystyczne jest, że pośrednik działa w imieniu własnym i na własny rachunek. Jeżeli umowa zostanie zawarta obowiązkiem pośrednika jako jej strony jest jej wykonanie i wprowadzenie klienta w jej skutki, np. przez wpis na rachunek.

Autor zauważył też nieścisłość terminologiczną w motywach glosowanego orzeczenia, polegającą na posługiwaniu się przez Sąd Najwyższy terminem „rachunek inwestycyjny” w dwóch różnych znaczeniach. Według pierwszego z nich, oznacza on umowę o pośrednictwo giełdowe, a według drugiego – konto prowadzone dla klienta w buchalterii pośrednika (tj. rachunek w znaczeniu przedmiotowym). Wspomniana nieścisłość prowadzi – zdaniem autora – do ujemnych konsekwencji w postaci upatrywania w art. 9 cyt. ustawy źródła zobowiązania pośrednika giełdowego.

W dalszej części rozważań glosator dokonał analizy relacji funkcjonalnych pomiędzy rachunkiem papierów wartościowych a rachunkiem pieniężnym. W praktyce obrotu giełdowego pośrednik giełdowy z reguły przyjmuje na siebie obowiązek prowadzenia obu tych rachunków. Podstawą dokonania wpisów na oba rachunki, po zawarciu umowy sprzedaży na giełdzie, jest udzielona przez klienta dyspozycja zawarcia tej umowy, w której tkwi upoważnienie do dokonywania stosownych wpisów.

W konkluzji autor stwierdził, że rachunek pieniężny „służy do obsługi” rachunku papierów wartościowych, ale tylko w sytuacji złożenia przez klienta dyspozycji zawarcia umowy sprzedaży na giełdzie.

D.O.

Roszczenie o odsetki w zapłacie ceny wynikającej z umowy sprzedaży zawartej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy przedawnia się z upływem lat dwóch (art. 554 k.c.).

(uchwała z dnia 17 czerwca 2003 r., III CZP 37/03, S. Dąbrowski, B. Myszk, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2004 r., Nr 5, poz. 70; BSN 2003, nr 6, s. 6; MoP 2003, nr 14, s. 626; MoP 2004, nr 6, s. 274; OSP 2004, nr 5, poz. 57; Prok.i Pr. 2004, nr 1, s. 37; Wok 2003, nr 10, s. 8; NPN 2003, nr 3, s. 104)

Glosa

Magdaleny Tłoczek, Glosa 2004, nr 10, s. 30

Glosatorka nie podzieliła stanowiska Sądu Najwyższego, które znalazło wyraz w tezie glosowanej uchwały. Przedstawiła argumenty przemawiające za okresowym charakterem świadczenia odsetkowego, wśród których wymieniła przede wszystkim związaną tego świadczenia z czynnikiem czasu oraz jego wymagalność za każdy dzień opóźnienia. Przytoczony przez Sąd Najwyższy argument, że ostateczna wysokość należności z tytułu odsetek jest znana dopiero w momencie ustania opóźnienia – zdaniem autorki – przemawia raczej za okresowym charakterem tego świadczenia, skoro bowiem przed ustaniem stanu opóźnienia roszczenie o zapłatę odsetek jest wymagalne, lecz nie można z góry określić wartości całości należnych odsetek, to mamy do czynienia z wiązką świadczeń jednorazowych, z których każde może być traktowane samodzielnie (każde samodzielnie staje się wymagalne), jednak identyczny charakter poszczególnych świadczeń i to samo ich źródło pozwalają zakwalifikować te świadczenia jako okresowe lub co najmniej zbliżone do okresowych.

Autorka zdecydowanie odrzuciła wiązanie terminu przedawnienia roszczenia odsetkowego z jego akcesoryjnym charakterem. Zwróciła uwagę, że wprawdzie związek między roszczeniem odsetkowym a roszczeniem głównym jest bardzo silny, gdyż powstanie tego pierwszego jest zależne od istnienia drugiego, jednakże akcesoryjność ograniczona jest jedynie do momentu powstania roszczenia o odsetki. Na etapie wykonania zobowiązania roszczenie to uzyskuje byt niezależny i może istnieć również po wygaśnięciu roszczenia głównego. Może być ono przedmiotem cesji, przejęcia długu, może być dochodzone niezależnie od roszczenia głównego. W ocenie autorki, również wykładnia historyczna przemawia za stosowaniem art. 118

k.c. do terminu przedawnienia roszczenia o odsetki za opóźnienie. Pominięcie przez kodeks cywilny odrębnego uregulowania terminu przedawnienia roszczenia o odsetki – które wprowadzał kodeks zobowiązań w art. 282 pkt 3 – prowadzi go wniosku, że ustawodawca uznał za miarodajny w tym zakresie termin przedawnienia dla roszczeń okresowych.

W konkluzji glosatorka stwierdziła, że poddanie roszczenia o zapłatę odsetek za opóźnienie krótszemu niż trzyletni termin przedawnienia budzi wątpliwości natury etycznej, gdyż oznacza premiowanie niesolidnego dłużnika przez złagodzenie sankcji za nieuiszczanie odsetek.

O wadze problemu, którego dotyczy komentowane orzeczenie, świadczy fakt, że glosy do niego napisali także E. Rott-Pietrzyk (OSP 2004, nr 5, poz. 57) oraz J.P. Naworski (Glosa 2004, nr 9, s. 42). Zob. także omówioną niżej glosę P. Drapały oraz uwagi Z. Strusa w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2003, nr 7-8, s. 234).

D.O.

Glosa

Przemysława Drapały, Państwo i Prawo 2004, nr 10, s. 117

Glosator krytycznie odniósł się do poglądu prawnego wyrażonego przez Sąd Najwyższy w komentowanej uchwale oraz jej uzasadnieniu. Swoje stanowisko uzasadnił tym, że Sąd Najwyższy odstąpił od dotychczasowej linii orzeczniczej, zgodnie z którą roszczenie o odsetki za opóźnienie ulegało trzyletniemu przedawnieniu. W jego ocenie, odstępstwo od tej zasady może mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie obrotu gospodarczego, a ponadto różnicuje termin przedawnienia odsetek w zależności od tego, z jakim roszczeniem głównym są one powiązane, czego dalszym skutkiem jest naruszenie jednolitej natury odsetek za opóźnienie.

W dalszej części opracowania komentator skrytykował pogląd Sądu Najwyższego, że stosowanie krótszych terminów przedawnienia roszczeń głównych, a dłuższych do roszczeń ubocznych stałoby w sprzeczności z teleologiczną wykładnią przepisów o przedawnieniu. Uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że Sąd Najwyższy dokonał rozszerzającej wykładni art. 554 k.c., gdy tymczasem – jego zdaniem – przepis ten należy interpretować zwięźajaco ze względu na to, iż stanowi

lex specialis jedynie w stosunku do ostatniej części art. 118 k.c., dotyczącej przedawnienia roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, a poza tym jego treść jest jednoznaczna językowo.

W końcowej części glosy poruszył problematykę związaną z charakterem prawnym odsetek za opóźnienie. Glosator zajął stanowisko, że mają one charakter okresowy.

M.K.

*

Przelew wierzytelności wynikającej z umowy ubezpieczenia AC wywołuje skutek rozporządzający dopiero z chwilą wystąpienia zdarzenia uzasadniającego powstanie obowiązku ubezpieczyciela wypłaty odszkodowania, stosownie do treści łączącego strony umowy stosunku umownego.

(wyrok z dnia 8 sierpnia 2003 r., V CK 169/02, B. Czech, Z. Kwaśniewski, T. Żyznowski, OSP 2004, nr 10, poz. 121)

Glosa

Marcina Krajewskiego, OSP 2004, nr 10, poz. 121

W pierwszej części glosy autor zajął się odpowiedzią na pytanie, czy postanowienia ogólnych warunków ubezpieczeń mogą przewidywać wyłącznie odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń w sytuacji, w której zachowanie ubezpieczonego nie cechowało się winą lub rażącym niedbalstwem (art. 827 k.c.).

Autor podkreślił, że pomimo różnych sformułowań ogólnych warunków ubezpieczenia nie mają one istotnego znaczenia z punktu widzenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń. Ich sens sprowadza się do sprecyzowania, na czym polega wypadek w danej umowie ubezpieczenia. Sens art. 827 k.c. sprowadza się do tego, że wprowadza on zakaz zawierania w umowach lub ogólnych warunkach ubezpieczeń takich klauzul, które przewidywałyby bezwarunkowy obowiązek wypłaty odszkodowania w razie rażącego niedbalstwa lub winy umyślnej ubezpieczonego.

W dalszej części glosy autor omówił kwestię przelewu wierzytelności przyszłej. Podkreślił, że zarówno w literaturze, jak i w orzecznictwie nie ma wątpliwości, iż możliwe jest zawarcie umowy zobowiązującej do przeniesienia wierzytelności przyszłej. Nie ma również wątpliwości, że umowa taka może wywierać skutek rozporządzający bez konieczności zawierania dodatkowej umowy przenoszącej wierzytelność w momencie jej powstania.

Umowa przelewu może zostać zawarta zarówno w chwili, gdy zrealizowany zostanie choćby część stanu faktycznego koniecznego do powstania wierzytelności przyszłej (możemy wówczas mówić o powstaniu ekspektatywy wierzytelności), jak i na etapie, gdy powstanie wierzytelności jest wyłącznie kwestią woli stron. W pierwszym przypadku przedmiotem przelewu jest prawo podmiotowe w postaci ekspektatywy. Ze względu na to, że prawo to już istnieje, przechodzi ono na nabywcę z chwilą zawarcia umowy, w drugim zaś przypadku brak prawa, które miałyby zostać nabyte już w chwili zawarcia umowy.

Zdaniem autora, glosowane orzeczenie stoi w sprzeczności z tymi poglądami. Zdaniem autora, w stanie faktycznym chodziło o ekspektatywę wierzytelności.

Ł.P.

*

Nieważność umowy przeniesienia nieruchomości sama przez się nie skutkuje nieważnością umowy, na podstawie której nabywca z umowy nieważnej przeniósł własność tej nieruchomości na rzecz kolejnego nabywcy.

(wyrok z dnia 24 września 2003 r., III CKN 356/01, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, H. Pietrzkowski, OSP 2004, nr 10, poz. 122)

Glosa

Stanisława Rudnickiego, OSP 2004, nr 10, poz. 122

W stanie faktycznym sprawy chodziło o interpretację prawną dwóch umów rozporządzających zawartych jedna po drugiej, a mających za przedmiot nieruchomość. Pierwsza umowa została uznana przez sądy za nieważną z tego powodu, że oświadczenie woli zostało złożone przez osobę nie będącą tą osobą, za

którą się podawała, celem natomiast drugiej umowy było przeniesienie własności na kolejnego nabywcę. Jej nieważności nie stwierdzono, gdyż uznano, że skoro sprzedawca nie był właścicielem nieruchomości, to mamy do czynienia w tym przypadku z wadą prawną w rozumieniu art. 556 § 2 k.c.

Zdaniem autora glosy, błędne było uznanie pierwszej umowy za nieważną, nie może być bowiem mowy o sankcji nieważności w rozumieniu art. 58 k.c., jeżeli czynność w ogóle nie powstała. Oszust podający się w umowie sprzedaży za właściciela nieruchomości, udający kogoś innego, nie jest – z braku prawa podmiotowego własności, a nawet własnej woli – stroną tej umowy; umowa taka nie dochodzi do skutku, w sensie prawnym nie istnieje. Na jej brak może powołać się każdy, a ten, kto ma w tym interes prawny, może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.).

Trudno zgodzić się z także z poglądem Sądu Najwyższego, że w sprawie, w której powód żąda ustalenia nieważności czynności prawnej, sąd nie może orzec w wyroku, że czynność ta była prawnie bezskuteczna lub nieistniejąca, kwalifikacja prawna bowiem podana przez powoda w pozwie nie jest wiążąca dla sądu. W obu sytuacjach skutek jest taki sam, tj. niepowstanie żadnych skutków prawnych.

Następstwem uznania pierwszej umowy za nieistniejącą jest bezskuteczność drugiej umowy, nikt nie może bowiem przenieść więcej praw niż sam posiada z wyjątkiem sytuacji, w której zbywca jest wpisany do księgi wieczystej (art. 5 u.k.w.h.).

W konsekwencji autor nie podzielił stanowiska Sadu Najwyższego.

Ł.P.

*

Testament ustny, sporządzony w warunkach zamiaru samobójczego, nie może być uznany za sporządzony w okolicznościach uzasadniających obawę rychłej śmierci.

(postanowienie z dnia 20 listopada 2003 r., III CK 7/02, T. Domińczyk, J. Górski, M. Kocon, OSP 2004, nr 10, poz. 125; MoP 2004, nr 17, s. 806; BSN 2004, nr 4, s. 9)

Glosa**Michała Kłosa**, OSP 2004, nr 10, poz. 125

Autor przedstawił szereg wypowiedzi orzecznictwa i literatury odnośnie do pojęcia „obawy rychłej śmierci”. Można wyróżnić dwa dominujące poglądy z tym związane. Zgodnie z pierwszym, istotne jest subiektywne przeświadczenie testatora, z drugim zaś – decydujące znaczenie mają okoliczności obiektywne. Podsumowując te wypowiedzi można uznać, że przewagę zyskał taki kierunek wykładni, który nakazuje opierać subiektywne przekonanie spadkodawcy na przesłankach sprawdzalnych z punktu widzenia obiektywnych kryteriów.

Zdaniem autora, w okolicznościach glosowanej sprawy zakres pojęcia obawy rychłej śmierci należy oceniać na podstawie wiedzy, jaką dostarcza współczesna psychologia i psychiatria. Stan psychiczny osoby, która rozważa popełnienie samobójstwa, określane jest mianem syndromu presuicydialnego. Jest to stan bardzo złożony charakteryzujący się zagrożeniem i zawężeniem świata uczuć, nie można zatem jednoznacznie wykluczyć, że obraz psychologiczny danej osoby skłoni sąd do przyjęcia, że działa ona w obiektywnie uzasadnionym stanie obawy rychłej śmierci, który będzie uznany za obiektywnie uzasadniony.

Ł.P.

*

Bezprawne uniemożliwienie wykonania zabiegu przerwania ciąży – w sytuacji określonej w art. 4a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerwania ciąży (Dz.U. Nr 17, poz. 78 ze zm.) – uprawnia kobietę do dochodzenia wyrównania szkody wynikłej z tego zdarzenia.

(wyrok z dnia 21 listopada 2003 r., V CK 16/03, L. Walentynowicz, B. Myszka, K. Zawada, OSNC 2004, nr 6, poz. 104; ; OSP 2004, nr 10, poz. 125; MoP 2004, nr 10, s. 468)

Glosa**Mirosława Nesterowicza**, OSP 2004, nr 10, poz. 125

W pierwszej części glosy autor przypomniał orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczące podobnych stanów faktycznych. W tych orzeczeniach Sąd przyjął, że matce przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za własną szkodę, związaną z ciążą i porodem.

W głosowanym wyroku Sąd Najwyższy podtrzymał poprzednią linię orzecznictwa, ale podał inną podstawę prawną roszczenia matki. Autor podzielił pogląd Sądu Najwyższego, że bezprawne uniemożliwienie dokonania aborcji stanowi naruszenie wolności, a więc dobra osobistego wymienionego w Konstytucji i art. 23 k.c. Jego zdaniem, trafne jest wyodrębnienie prawa do planowania rodziny jako dobra osobistego upodmiotowującego kobietę w sprawach prokreacji. Przyjęcie takiej podstawy prawnej umożliwiło kobiecie skorzystanie z zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. oraz z odszkodowania na zasadach ogólnych, istnieje bowiem normalny związek przyczynowy pomiędzy szkodą a zawinionym umożliwieniem jej dokonania zabiegu przerwania ciąży. Na uszczerbek majątkowy składają się koszty związane z ciążą i porodem, utracone zarobki, opieka po porodzie itd.

Glosy do omawianego wyroku opracowali także: S. Rudnicki (MoP 2004, nr 10, s. 475) oraz T. Justyński (PiP 2004, nr 9, s. 122).

Ł.P.

prawo cywilne procesowe

1. W bankowym tytule egzekucyjnym wymagane jest oznaczenie wysokości i terminów płatności wszelkich odsetek, których egzekucja ma być prowadzona.

2. Dopuszczalne jest nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu w części dotyczącej zobowiązań dłużnika prawidłowo oznaczonych.

(uchwała z dnia 7 lipca 2000 r., III CZP 27/00, A. Wypiórkiewicz, S. Dąbrowski, M. Kocon, OSNC 2001, nr 1, poz. 3; BSN 2000, nr 7, s. 5; MoP 2000, nr 9, s. 549; Pr. Gosp. 2001, nr 2, s. 3; Prok.i Pr. 2001, nr 1, s. 27; Wok 2000, nr 8, s. 7; Wok 2001, nr 1, s. 2; R.Pr. 2000, nr 6, s. 132)

Glosa

Andrzeja Rychtera, Prawo Bankowe 2004, nr 10, s. 35

W glosie autor wskazał, że o ile uchwała Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości w sensie merytorycznym, o tyle wywiera negatywne skutki w praktyce sądowej, powoduje bowiem rozbieżności interpretacyjne, które prowadzą do oddalania wniosków o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności w częściach dotyczących należnych bankowi skapitalizowanych odsetek wymagalnych. Glosator nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że z brzmienia art. 96 ust. 2 Pr.bank. nie wynika, żeby rygory dotyczące odsetek objętych bankowym tytułem egzekucyjnym miały się różnić w zależności od terminu wymagalności lub sposobu ich wyrażenia oraz że wskazanie w bankowym tytule egzekucyjnym wysokości i terminów jest niezbędne do postępowania egzekucyjnego, wskazanie bowiem w tytule wyłącznie kwoty należnych odsetek uniemożliwiłoby weryfikację prawidłowości dokonanej przez wierzyciela obliczenia.

Autor zauważył, że bankowy tytuł egzekucyjny ma na celu wykazanie przed organem egzekucyjnym wysokości zobowiązań dłużnika, a więc istotna jest czytelność tytułu, by organ egzekucyjny miał pewność, jakie kwoty ma egzekwować, podanie zaś kwoty skapitalizowanych odsetek jest bardziej czytelne niż szczegółowe opisanie sposobu ich naliczenia. Nie bez znaczenia jest również charakter postępowania klauzulowego, w którym sąd nie jest uprawniony do merytorycznego badania treści bankowego tytułu egzekucyjnego, a dokumenty bankowe, na podstawie których wystawiane są tytuły, mają moc dokumentów urzędowych i stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Glosator podkreślił, że w motywach uchwały zabrakło wskazania ewentualnej *rationis legis* szczegółowego opisywania sposobu naliczania odsetek wymagalnych. Jedynym argumentem o charakterze celowościowym jest możliwość weryfikacji w postępowaniu egzekucyjnym obliczeń dokonanych przez wierzyciela, nie wiadomo jednak, kto miałby tej weryfikacji dokonać, w sytuacji, której ani sąd w postępowaniu klauzulowym, ani komornik w postępowaniu egzekucyjnym nie mają takiego uprawnienia i stosownej wiedzy.

Uchwałę dostrzegł także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2000, nr 9-10, s. 173)

M.D.

*

Sąd rejestrowy w postępowaniu o wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych (art. 55 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm.) nie bada przyczyn niewypłacalności dłużnika.

(postanowienie z dnia 19 lutego 2003 r., V CK 7/03, I. Walentynowicz, I. Gromska-Szuster, Z. Strus, OSNC 2004, nr 4, poz. 67; BSN 2003, nr 7, s. 13; MoP 2003, nr 22, s. 1037; R.Pr. 2004, nr 3, s. 145)

Glosa

Tomasza Niemca, Monitor Prawniczy 2004, nr 19, s. 907

W ocenie autora, tezę sformułowaną w glosowanym orzeczeniu można uznać za trafną jedynie w części. Glosator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że w postępowaniu o wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych sąd rejestrowy nie ma obowiązku badania przyczyn niewypłacalności dłużnika, a podstawę wpisu do tego rejestru stanowią dane zweryfikowane prawomocnym orzeczeniem sądowym. Zdaniem autora, zadanie sądu rejestrowego ogranicza się jedynie do oceny przesłanek warunkujących wpis do odpowiedniego rejestru, natomiast ewentualne dociekanie przyczyn niewypłacalności dłużnika wykracza poza zakres kompetencji przyznanej temu sądowi.

W glosowanym orzeczeniu Sad Najwyższy wyraźnie wskazał, że zasadniczą rolę w podniesionej kwestii odgrywa art. 365 § 1 k.p.c., który określa zasadniczy skutek prawomocnego orzeczenia, jakim jest związanie nim określonych podmiotów, w tym także sądów. Mając na względzie powyższe, sąd rejestrowy nie jest zatem władny do dokonywania własnych ustaleń dotyczących niewypłacalności dłużnika, gdyż wiąże go prawomocne orzeczenie stwierdzające ten fakt.

Wątpliwości glosatora zgłoszone do wyrażonego przez Sąd Najwyższy poglądu dotyczą sytuacji, w której przesłanką warunkującą wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych nie jest istnienie prawomocnego orzeczenia. Tytułem przykładu autor wskazał na art. 55 pkt 1 i 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym w jego zakresie odnoszącym się do osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą oraz wspólników ponoszących odpowiedzialność całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki, jeżeli ogłoszono ich upadłość. W tym przypadku przepisy nie wymagają istnienia prawomocnego orzeczenia o ogłoszeniu upadłości, co zdecydowało o stanowisku glosatora w niniejszej sprawie.

S.S.

*

Do kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 par. 1 k.p.c.) strony reprezentowanej przez adwokata podlega zaliczeniu wydatek poniesiony przez nią w związku z koniecznością uiszczenia opłaty skarbowej od dokumentu stwierdzającego ustanowienie pełnomocnika.

(uchwała z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 2/03, J. Górowski, B. Czech, B. Myszka, OSNC 2003, nr 12, poz. 161; BSN 2003, nr 3, s. 10; MoP 2003, nr 8, s. 339; MoP 2003, nr 19, s. 890; Prok. i Pr. 2003, nr 9, s. 30; Wok 2003, nr 4, s. 9; R.Pr. 2004, nr 1, s. 151)

Glosa

Artura Nowaka, Glosa 2004, nr 10, s. 38

Autor co do zasady zaaprobował pogląd wyrażony w tezie glosowanej uchwały. Zauważył, że wykładnia gramatyczna przepisu art. 98 § 3 k.p.c. prowadzi do wniosku, że koszt opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa nie może być zaliczony do żadnej z wymienionych w tym przepisie kategorii kosztów, ponieważ jest to wydatek strony, a nie wydatek adwokata. Jednakże przyjęcie takiego stanowiska prowadziłoby do sprzeczności unormowania ustawy z dnia 9 września 2000 r. o opłacie skarbowej, nakładającego na podmiot procesu obowiązek poniesienia wydatku w postaci opłaty skarbowej, z przepisem art. 98 § 3 k.p.c., gwarantującym stronie wygrywającej zwrot

celowych kosztów postępowania przed sądem. W tej sytuacji należy – zdaniem autora – przyznać prymat wykładni funkcjonalnej powołanego przepisu, niezbędność i celowość kosztów procesu podlega bowiem ocenie sądu i jest uzależniona od konkretnych okoliczności sprawy. Skoro więc z woli ustawodawcy wymaga się opłacenia pełnomocnictwa, koszt ów podlega zasądzeniu przez sąd od strony, która uległa w procesie.

Za zbyt daleko idące glosator uznał stanowisko Sądu Najwyższego, że należyte opłacenie pełnomocnictwa stanowi warunek formalny pisma procesowego, którego niespełnienia stanowi przeszkodę do nadania mu prawidłowego biegu. Wymagania formalne pisma procesowego zostały wyczerpująco określone w art. 126 k.p.c., a w przypadku pozwu także w art. 187 k.p.c. Poza tym na skuteczność prawną pełnomocnictwa nie ma wpływu wywiązanie się z obowiązku zapłaty opłaty skarbowej. W konkluzji, w ocenie autora, przewodniczący nie jest uprawniony ani do zawiadamiania właściwych organów, jeżeli pełnomocnictwo nie zostało opłacone, ani do wezwania pełnomocnika do uiszczenia opłaty skarbowej, gdyż obowiązek ten obciąża stronę, a nie jej pełnomocnika.

Głosowaną uchwałą uwzględnili w „Przeeglądach orzecznictwa” Z. Strus (Pal. 2003, nr 3-4, s. 207) oraz Z. Krzemiński (Pal. 2004, nr 5-6, s. 160).

D.O.

*

Skarga o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego o odmowie przyjęcia kasacji do rozpoznania nie jest dopuszczalna.

(postanowienie z dnia 6 maja 2003 r., I CO 7/03, T. Wiśniewski, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, OSNC 2004, nr 1, poz. 14; OSP 2004, nr 10, poz. 120; BSN 2003, nr 11, s. 9; R.Pr. 2004, nr 2, s. 116; NPN 2004, nr 1, s. 61)

Glosa

Witolda Broniewicza, OSP 2004, nr 10, poz. 120

Stanowisko Sądu Najwyższego wzbudziło u autora wątpliwości. Jego zdaniem, w rozpoznanej sprawie powinien znaleźć zastosowanie art. 399 oraz art. 401¹ § 1 k.p.c. Zauważył, że w tego typu stanach faktycznych istnieją dwa orzeczenia kończące postępowanie w sprawie, tj. wyrok sądu drugiej instancji oraz postanowienie o odmowie przyjęcia kasacji do rozpoznania. Inna jest chwila ich uprawomocnienia. Inną natomiast jest kwestia, czy zachodzą pozostałe przesłanki warunkujące wznowienie postępowania, w tym w szczególności zachowanie miesięcznego terminu przewidzianego w art. 401¹ § 1 k.p.c. Autor wyraził wątpliwość, czy termin ten może zostać zachowany także przy przyjęciu prawidłowego poglądu, że rozpatrywane w tym miejscu uprawomocnienie się wyroku warunkujące możliwość wznowienia następuje z chwilą wydania postanowienia o odmowie przyjęcia do rozpoznania albo o odrzuceniu kasacji.

Przepis ten daje możliwość wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem, który uprawomocnił się przed wejściem w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją aktu normatywnego stanowiącego jego podstawę, natomiast gdy wyrok wydany na podstawie tego aktu uprawomocni się dopiero po wejściu w życie wspomnianego orzeczenia Trybunału, przepis art. 401¹ § 1 k.p.c. nie znajdzie zastosowania.

Ł.P.

*

Wierzytelności zabezpieczone przewłaszczeniem rzeczy są objęte postępowaniem układowym.

(uchwała z dnia 11 września 2003 r., III CZP 53/03, M. Grzelka, G. Bieniek, K. Zawada, BSN 2003, nr 9, s. 6; MoP 2004, nr 18, s. 848; Prok.i Pr. 2004, nr 3, s. 42; Wok 2003, nr 10, s. 8; NPN 2003, nr 4, s. 60; Pr.Spółek 2004, nr 4, s. 63)

Glosa

Andrzeja Jakubeckiego, Monitor Prawniczy 2004, nr 18, s. 855

Pogląd wyrażony w tezie uchwały Sąd Najwyższy wywiódł z regulacji art. 4 § 1 Prawa układowego, który wymienia wierzytelności wyłączone z postępowania,

pomijając wierzytelności zabezpieczone w drodze przewłaszczenia. Glosator zwrócił uwagę, że w konsekwencji takiego stanowiska przewłaszczenie na zabezpieczenie staje się mniej atrakcyjnym sposobem zabezpieczenia wierzytelności, objęcie wierzytelności postępowaniem układowym jest bowiem jednoznaczne z tym, że dotyczą jej wszelkie skutki układu, w szczególności ewentualne zmniejszenie wysokości należności, rozłożenie spłaty na raty czy odroczenie terminu płatności. Wprawdzie wierzyciel nie traci zabezpieczenia, to jednak zaspokoić z rzeczy może jedynie wierzytelność w wysokości określonej w układzie i w terminach wynikających z układu.

Autor nie podzielił poglądu wyrażonego w tezie głosowanej uchwały. Przeciwnie stanowisko wynika – jego zdaniem – z treści przepisu art. 4 § 2 Prawa układowego, na podstawie którego nie jest objęte postępowaniem układowym roszczenie o wydanie rzeczy przewłaszczonej. Skoro zatem wierzyciel może żądać wydania mu rzeczy przewłaszczonej, to jedynym celem, któremu owo wydanie ma służyć jest zaspokojenie z rzeczy jego należności. W konsekwencji autor przyjął, że po otwarciu postępowania układowego dopuszczalne jest zaspokojenie wierzytelności z przedmiotu przewłaszczenia, co prowadzi do wniosku, iż wierzytelność zabezpieczona w drodze przewłaszczenia rzeczy nie jest objęta postępowaniem układowym i skutkami układu.

Ponadto zwrócił uwagę na niekorzystne efekty gospodarcze stanowiska Sądu Najwyższego, polegające na pozbawieniu dłużnika możliwości prowadzenia działalności gospodarczej i wykonania układu, jeżeli przedmiotem zabezpieczenia były rzeczy służące do prowadzenia tej działalności, a wierzyciel zażądał ich wydania, nie mogąc liczyć na zapłatę wierzytelności przez dłużnika ze względu na objęcie jej postępowaniem układowym.

Uchwałę uwzględnił Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2003, nr 11-12, s. 258).

D.O.

*

Z chwilą ogłoszenia upadłości mocodawcy wygasa udzielone przez niego pełnomocnictwo prawa materialnego i procesowego.

(postanowienie z dnia 7 listopada 2003 r., I CZ 127/03, G. Bieniek, J. Frąckowiak, Z. Strus, OSP 2004, nr 10, poz. 123; PUG 2004, nr 3, s. 32; Pr. Spół. 2004, nr 6, s. 58)

Glosa

Andrzeja Jakubeckiego, OSP 2004, nr 10, poz. 123

Autor podzielił pogląd Sądu Najwyższego. Podkreślił, że rozstrzygnięta w glosowanym orzeczeniu kwestia ta nie jest wyraźnie uregulowana w przepisach Prawa upadłościowego. Mowa jest jedynie o skutkach ogłoszenia upadłości dla prokury; skutkiem ogłoszenia upadłości jest wygaśnięcie zlecenia, a w konsekwencji udzielonego pełnomocnictwa (art. 43 Pr.upadł.). Ponadto ogłoszenie upadłości dłużnika powoduje, że zgodnie z art. 20 Pr.upadł. upadły traci z mocy samego prawa zarząd oraz możliwość korzystania i rozporządzania masą upadłości. Czynności prawne upadłego dotyczące majątku wchodzącego w skład masy upadłości dokonane po ogłoszeniu upadłości są bezskuteczne (art. 24 Pr.upadł.), a wyłącznie uprawnionym do zarządzania majątkiem masy upadłości staje się syndyk. Stąd czynności tych nie może dokonywać pełnomocnik ustanowiony przez upadłego, zasadniczo bowiem pełnomocnik nie może skutecznie dokonywać czynności, której nie mógłby dokonać mocodawca.

Identycznie rzecz się przedstawia w przypadku pełnomocnictwa procesowego. Zgodnie z art. 60 Pr.upadł., ogłoszenie upadłości mocodawcy powoduje utratę przez niego legitymacji procesowej, jeżeli postępowanie dotyczy mienia wchodzącego w skład masy upadłości; od dnia ogłoszenia upadłości legitymacja przysługuje syndykowi.

Wygaśnięcie pełnomocnictwa nie oznacza, że w każdym przypadku czynność pełnomocnika dokonana po ogłoszeniu upadłości jest nieważna. W zakresie pełnomocnictwa prawa materialnego pełne zastosowanie znajduje art. 105 k.c., tj. ważność czynności prawnej zależeć będzie od wiedzy o ogłoszeniu upadłości mocodawcy. Mimo, że czynność może być ważna z mocy art. 105 k.c., to jednak na podstawie art. 24 Pr.upadł. jest ona bezskuteczna w stosunku do masy upadłości. Skoro bowiem bezskuteczne są czynności upadłego, to tym samym w tym samym stopniu dotyczyć to musi czynności dokonanych przez pełnomocnika.

Odrębnego rozważenia, zdaniem autora, wymaga przypadek, gdy pełnomocnictwo udzielone przez upadłego związane jest z podstawowym stosunkiem zlecenia. W takim przypadku powinien znaleźć zastosowanie w drodze analogii art. 747 k.c., chodzi bowiem o to, aby ogłoszenie upadłości nie spowodowało „sparaliżowania” przedsiębiorstwa upadłego, narażając na szkodę masę upadłości. Wobec tego uzasadniony jest pogląd, że w takim zakresie, w jakim – po ogłoszeniu upadłości – zleceniobiorca, pomimo wygaśnięcia stosunku zlecenia, powinien nadal prowadzić swe czynności stosownie do art. 747 k.c. (*per analogiam*), to może on dokonać także czynności prawnych, jeżeli mieszczą się one w ramach pierwotnie zleconych mu spraw i pierwotnego umocowania, a jest to potrzebne dla odwrócenia szkody grożącej masie upadłości. Zaniechanie tych czynności może nawet rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą. Jeżeli w związku z tym pełnomocnik podejmie czynność w celu zapobieżenia szkodzie, to przyjąć należy, że czynność ta nie jest na podstawie art. 24 Pr.upadł. bezskuteczna w stosunku do masy upadłości, a to dlatego, że została dokonana wyłącznie w interesie masy upadłości.

Jeżeli jednak odrzucić powyższą interpretację, to czynności dotychczasowych zleceniobiorców podejmowane w ramach przedsiębiorstwa upadłego po ogłoszeniu upadłości należałoby oceniać na podstawie przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia. Zaletą tej koncepcji jest to, że czynność dokonana przez gestora wymaga potwierdzenia przez osobę, na której rzecz prowadzono sprawę, tj. przez syndyka. Mankamentem jest z kolei to, że po wygaśnięciu zlecenia (i pełnomocnictwa) po stronie byłego zleceniobiorcy brak obowiązku prowadzenia cudzej sprawy (sprawy masy upadłości).

W końcowej części glosy autor wrócił do zagadnienia wpływu ogłoszenia upadłości na udzielone pełnomocnictwo procesowe. Podkreślił, że zawieszenie postępowania cywilnego na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. z powodu ogłoszenia upadłości strony wiąże się z utratą przez upadłego legitymacji procesowej w sprawach dotyczących masy upadłości, a celem tego zawieszenia jest umożliwienie wstąpienia do postępowania syndykowi. Utrata następuje już z dniem ogłoszenia upadłości, ale postępowanie toczy się aż do dnia zawieszenia postępowania z udziałem dotychczasowego pełnomocnika. Postanowienie sądu ma skutek wsteczny od dnia ogłoszenia upadłości i niweczy czynności procesowe dokonane w okresie od

ogłoszenia upadłości. Podjęcie zawieszzonego postępowania następuje z chwilą wstąpienia syndyka do sprawy.

Syndyk nie ma jednak obowiązku wstąpienia do toczącego się procesu. Wówczas, zgodnie z art. 61 Pr.upadł., mienie, o które sprawa się toczy, poczytuje się za wyłączone z masy upadłości, a postępowanie toczy się dalej z udziałem upadłego. W przypadku jednak umorzenia postępowania upadłościowego nie można mówić o przywróceniu umocowania dotychczasowego pełnomocnika, gdyż skutki prawne w takiej sytuacji są ściśle określone w art. 221 i 222 Pr.upadł.

Ł.P.

ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE

Artykuł 512 zdanie drugie k.c. nie dotyczy wierzytelności przyszłej.

(wyrok z dnia 30 stycznia 2003 r., V CKN 345/01, L. Walentynowicz, B. Myszka, H. Wrzeszcz, OSNC 2004, nr 4, poz. 65; BSN 2003, nr 7, poz. 12; NPN 2003, nr 3, s. 106; MoP 2003, nr 18, s. 839; R.Pr. 2004, nr 3, s. 144)

Art. 512 k.c. stosuje się także do dokonanego za zgodą cedenta i dłużnika rozwiązania umowy stanowiącej podstawę przelanej z góry wierzytelności.

(wyrok z dnia 6 listopada 2003 r., II CK 16/02, T. Domińczyk, K. Zawada, G. Misiurek, OSNC 2004, nr 12, poz. 202; MoP 2004, nr 15, s. 706; BSN 2004, nr 4, s. 8; PUG 2004, nr 6, s. 36)

W wyroku z dnia 30 stycznia 2003 r., V CKN 345/01, Sąd Najwyższy orzekł, że art. 512 zdanie drugie k.c. nie dotyczy wierzytelności przyszłej. W argumentacji podkreślił, że przepis art. 512 k.c. służy przede wszystkim ochronie dłużnika. W następstwie przelewu nie zmienia się zakres obowiązków obciążających dłużnika, nie mogą więc powiększyć się uprawnienia cesjonariusza ponad uprawnienia cedenta (*nemo plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet*). Z drugiej strony, ustawa przeciwstawia się uszczuplaniu przelanej wierzytelności wskutek czynności dokonywanych między poprzednim wierzycielem a dłużnikiem wiedzącym o przelewie, powodując ich bezskuteczność wobec cesjonariusza (art. 512 zdanie drugie k.c.). Są to czynności mające wpływ na istnienie, treść oraz trwałość długu.

W orzecznictwie przeważa pogląd – mimo braku w kodeksie cywilnym odpowiednika art. 295 k.z. – że dopuszczalny jest przelew wierzytelności przyszłej, jednakże pełny skutek wywiera dopiero z chwilą powstania wierzytelności, a zatem w dacie przelewu cedent przenosi na cesjonariusza jedynie ekspektatywę przyszłego prawa. Stąd art. 512 zdanie drugie k.c. chroni taką przelaną wierzytelność, która istniała w chwili przelewu, nie dotyczy natomiast wierzytelności przyszłej.

W wyroku z dnia 6 listopada 2003 r., II CK 16/02, Sąd Najwyższy nie podzielił tego stanowiska i stwierdził, że art. 512 k.c. stosuje się także do dokonanego za zgodą cedenta i dłużnika rozwiązania umowy stanowiącej podstawę przelanej z góry wierzytelności. W motywach wskazał, że zawierając umowę przelewu wierzytelności przed ich powstaniem cedent niejako z góry zrealizował na rzecz cesjonariusza swą kompetencję do rozporządzenia nimi. W konsekwencji, z chwilą zawarcia umowy przelewu utracił możliwość ponownego rozporządzenia objętymi tą umową wierzytelnościami bez udziału cesjonariusza. Ponowne rozporządzenie nimi, np. zawarcie przez leasingodawcę z dłużnikiem umowy o zwolnienie z długu, musiałyby więc być uznane za bezskuteczne. Podobnie za godzące w interesy cesjonariusza i tym samym pozbawioną skutków prawnych należy uznać zawartą przez cedenta z dłużnikiem po dokonaniu przelewu bez zgody cesjonariusza umowę rozwiązującą, niweczącą w części niewykonanej zobowiązanie wynikające z umowy leasingu. Jest bowiem, jak podkreślił Sąd Najwyższy, ogólnym założeniem prawa cywilnego, że strony umowy nie mogą bez szczególnej podstawy ustawowej ingerować w sferę prawną osób trzecich. Stąd wniosek, że umowa rozwiązująca o wspomnianej treści, zawarta przez dłużnika z cedentem po zawarciu umowy przelewu, może być uznana za skuteczną wobec cesjonariusza jedynie na podstawie wyjątkowego przepisu art. 512 zdanie drugie k.c.

M.D.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 5 k.c., art. 991 k.c.

Ocena sądu, czy żądanie zapłaty sumy odpowiadającej wysokości zachowku stanowi nadużycie prawa (art. 5 k.c.), nie powinna pomijać, że prawa osoby uprawnionej do zachowku służą urzeczywistnieniu obowiązków moralnych, jakie spadkodawca ma wobec swoich najbliższych.

(wyrok z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 215/03, I. Koper, M. Kocon, I. Gromska-Szuster).

*

art. 24 k.c.

W wypadku naruszenia godności pokrzywdzonego przez przypisanie mu – w artykułach prasowych – popełnienia przestępstwa okolicznością uchylającą bezprawność jest przeprowadzenie dowodu prawdy. Wyrok sądu karnego skazujący za przestępstwo zastępuje dowód prawdy.

(wyrok z dnia 2 kwietnia 2004 r., III CK 463/02, S. Dąbrowski, M. Bączyk, J. Frąckowiak)

Fakt przetworzenia danych osobowych bez zgody zainteresowanego nie przesądza o naruszeniu dóbr osobistych i podstawie do uzyskania ochrony na podstawie art. 23 i 24 k.c.

(wyrok z dnia 28 kwietnia 2004 r., III CK 442/02, A. Górski, B. Czech, M. Wysocka)

*

art. 169 k.p.c.

Wydanie rzeczy przez właściciela innej osobie na skutek podstępu jest równoznaczne z jej utraceniem w rozumieniu art. 169 § 2 k.c.

(wyrok z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 431/02, B. Czech, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 358 k.c.

Świadczenie pieniężne wyrażone w walucie obcej może zostać spełnione w złotych polskich.

(wyrok z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 428/03, B. Czech, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 361 k.c.

Szkoda w postaci utraconej korzyści ma zwykle charakter hipotetyczny dlatego powód obowiązany jest wykazać jej realność z tak dużym prawdopodobieństwem, które uzasadnia przyjęcie wniosku, że utrata korzyści rzeczywiście nastąpiła.

(wyrok z dnia 28 kwietnia 2004 r., III CK 495/02, A. Górski, B. Czech, M. Wysocka)

*

art. 385¹ k.c.

Obowiązki uiszczania przez posiadacza rachunku bankowego prowizji i opłat związanych z prowadzeniem rachunku bankowego (art. 54 ust. 3 Prawa

bankowego) nie stanowią „głównych świadczeń stron”, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c.

(wyrok z dnia 6 kwietnia 2004 r., I CK 472/03, E.Skowrońska-Bocian, T.Bielska-Sobkowicz, G.Bieniek)

*

art. 389 k.c.

Dwustronnie zobowiązująca umowa przedwstępna nie jest umową przedwstępna.

(wyrok z dnia 2 kwietnia 2004 r., III CK 537/02, S. Dąbrowski, M. Bączyk, J. Frąckowiak)

*

art. 448 k.c.

Roszczenia przewidziane w art. 448 k.c. są ujęte alternatywnie, co wyklucza ich kumulację.

(wyrok z dnia 1 kwietnia 2004 r., II CK 115/03, T. Żyżnowski, B. Myszka, H. Wrzeszcz)

*

art. 451 k.c.

Przepis art. 451 § 1 zdanie drugie k.c. ma zastosowanie również wtedy, gdy dłużnik spełniający świadczenie ma wobec wierzyciela tylko jeden dług złożony z należności głównej i odsetek.

(wyrok z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 211/03, I. Koper, M. Kocon, I. Gromska-Szuster)

*

art. 455 k.c.

Doręczenie dłużnikowi faktury, stanowiącej dokument rozliczeniowy z umowy bezwzględnie nieważnej, nie stanowi wezwania do zwrotu świadczenia nienależnego.

(wyrok z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03, H. Pietrkowski, M. Sychowicz, Z. Cendrowski)

*

art. 527 k.c.

Umowa o podział majątku dorobkowego zawarta z pokrzywdzeniem wierzyciela może być przez niego zakwestionowana skargą pauliańską (art. 527 k.c.).

(wyrok z dnia 28 kwietnia 2004 r., III CK 469/02, A. Górski, B. Czech, M. Wysocka)

*

art. 554 k.c.

Roszczenie o odsetki za opóźnienie w zapłacie ceny wynikającej z umowy sprzedaży zawartej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy przedawnia się z upływem lat dwóch (art. 554 k.c.).

(wyrok z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 399/03, H. Pietrkowski, M. Sychowicz, Z. Cendrowski)

*

art. 945 k.c.

Stan wyłączający swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli może być rozumiany tylko jako stan, w którym możliwość wolnego wyboru jest całkowicie wyłączona. Sugestia osób trzecich nie wyłącza swobody powzięcia decyzji.

(postanowienie z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CK 523/02, J. Gudowski, M. Kocon, H. Pietrzkowski)

*

księgi wieczyste

Odstąpienie od umowy zbycia prawa użytkowania wieczystego, czego następstwem jest powrotne przeniesienie tego prawa na zbywcę, nie stanowi podstawy do wykreślenia hipoteki, która, jako zabezpieczająca wierzytelność przysługującą w stosunku do nabywcy, została wpisana do księgi wieczystej w czasie, gdy był on wpisany jako użytkownik wieczysty.

(postanowienie z dnia 22 kwietnia 2004 r., II CK 158/03, T.Domińczyk, Z.Kwaśniewski, M.Sychowicz)

*

prawo prasowe

Artykuł 38 Prawa prasowego nie wyklucza odpowiedzialności na podstawie przepisów kodeksu cywilnego innych osób, których wypowiedzi zawarte w materiale prasowym naruszają cudze dobra osobiste. Informacje, do których udzielania, zgodnie z art. 11 ust. 2 Prawa prasowego, obowiązany jest rzecznik prasowy, oznaczają dane o faktach, nie obejmują natomiast opinii i komentarzy.

(wyrok z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 275/03, M. Wysocka, K. Zawada, Z. Cendrowski)

*

prawo celne

Dla oceny, czy należność celna została zaspokojona, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. - Kodeks celny (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 75, poz. 802 ze zm.), a nie przepisy prawa cywilnego.

Artykuł 239 kodeksu celnego wiąże spłacenie należności celnej dłużnika przez osobę trzecią jedynie z faktem świadczenia przez osobę trzecią za dłużnika („w imieniu dłużnika”).

(wyrok z dnia 22 kwietnia 2004 r., II CK 147/03, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski, M. Sychowicz)

*

opieka zdrowotna, odpowiedzialność lekarza

W sytuacji, w której chodzi o zabieg operacyjny ratujący życie pacjenta, obowiązek udzielenia informacji, wynikający z przepisów art. 34 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza (Dz.U. z 1997 r. Nr 28, poz. 152 ze zm.) i art. 19 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.), może ograniczać się do wskazania możliwych niekorzystnych skutków i powikłań, będących zwykłym, typowym następstwem danego zabiegu.

(wyrok z dnia 1 kwietnia 2004 r., II CK 134/03, T. Żyznowski, B. Myszk, H. Wrzeszcz)

prawo cywilne procesowe

art. 130 k.p.c., art. 393⁵ k.p.c.

Oznaczenie pisma procesowego jako kasacji zamiast przewidzianego przez ustawę zażalenia, nie stanowi oczywistej omyłki w rozumieniu art. 130 § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 6 kwietnia 2004 r., I CZ 19/04, E. Skowrońska-Bocian, T. Bielska-Sobkowicz, G. Pieniek)

Wniesienie przez stronę działającą za pośrednictwem adwokata innego środka odwoławczego niż właściwy nie może być uznane za mylne oznaczenie pisma przewozowego w rozumieniu art. 130 § 1 zdanie drugie k.p.c.

(postanowienie z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CZ 36/04, M. Wysocka, K. Zawada, Z. Cendrowski)

*

art. 232 k.p.c., art. 670 k.p.c.

Przepis art. 232 zdanie pierwsze w związku z art. 13 § 2 k.p.c. ma zastosowanie także w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, gdyż art. 670 k.p.c. nie zwalnia uczestników od obowiązku wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

(postanowienie z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CK 420/02, J. Gudowski, M. Kocon, H. Pietrkowski)

*

art. 379 k.p.c.

Występowanie przed sądem w charakterze pełnomocnika adwokata zawieszono w czynnościach zawodowych oznacza brak należytego umocowania pełnomocnika i prowadzi do nieważności postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt 2 k.p.c., jeżeli strona nie potwierdziła czynności procesowych adwokata.

(wyrok z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 636/03, I. Gromska-Szuster, I. Koper, M. Kocon)

Zarzut nieważności postępowania z powodu nienależytego umocowania pełnomocnika może w kasacji zgłosić strona, która w ten sposób została pozbawiona możliwości należytej obrony swoich praw.

(wyrok z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 661/03, I. Gromska-Szuster, I. Koper, M. Kocon)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2004, NR 12

Wojskowa Agencja Mieszkaniowa ma obowiązek uiszczania opłat sądowych w sprawie o opróżnienie lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład mienia powierzonego jej przez Skarb Państwa na podstawie ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 368 ze zm.).

(uchwała z dnia 3 października 2003 r., III CZP 59/03, A. Górski, I. Koper, Z. Strus, OSNC 2004, nr 12, poz. 187)

*

Przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz.U. Nr 113, poz. 984) nie wyłączają możliwości złożenia oświadczenia woli w imieniu gminy w zakresie zarządu mieniem przez pełnomocnika gminy ustanowionego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

(uchwała z dnia 3 października 2003 r., III CZP 63/03, A. Górski, I. Koper, Z. Strus, OSNC 2004, nr 12, poz. 188)

*

Współwłaściciel lokalu stanowiącego odrębną własność nie może – bez zgody pozostałych współwłaścicieli tego lokalu – żądać zniesienia współwłasności, polegającego na wyodrębnieniu piwnic wchodzących w skład nieruchomości wspólnej.

(uchwała z dnia 3 października 2003 r., III CZP 65/03, A. Górski, I. Koper, Z. Strus, OSNC 2004, nr 12, poz. 189)

*

Dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie, w której właściciel rzeczy ruchomej, nabytej w drodze licytacji publicznej w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym, żąda jej wydania od osoby, pod dozorem której rzecz się znajduje.

*(uchwała z dnia 8 października 2003 r., III CZP 66/03, H. Pietrkowski,
B. Myszka, M. Sychowicz, OSNC 2004, nr 12, poz. 190)*

*

Podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka nie może być administracyjny tytuł wykonawczy wystawiony tylko przeciwko podatnikowi; podstawę tę może stanowić tytuł wystawiony na oboje małżonków.

*(uchwała z dnia 8 października 2003 r., III CZP 68/03, H. Pietrkowski,
B. Myszka, M. Sychowicz, OSNC 2004, nr 12, poz. 191)*

*

Rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych przewidziana w art. 5 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.) jest wyłączona w sytuacji, gdy w chwili zbycia dla nieruchomości prowadzone są dwie księgi wieczyste, w których wpisani są różni właściciele.

*(uchwała z dnia 24 października 2003 r., III CZP 70/03, J. Frąckowiak,
I. Gromska-Szuster, Z. Strus, OSNC 2004, nr 12, poz. 192)*

*

Zwolnienie od opłat, o których mowa w art. 31 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 ze zm.), nie obejmuje opłat

sądowych ani ponoszonej w postępowaniu rejestrowym opłaty za zamieszczenie ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

(uchwała z dnia 29 października 2003 r., III CZP 69/03, J. Górowski, T. Bielska-Sobkowicz, T. Domińczyk, OSNC 2004, nr 12, poz. 193)

*

Artykuł 31 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 ze zm.) nie zwalnia prowadzących zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej od opłat sądowych.

(uchwała z dnia 26 listopada 2003 r., III CZP 79/03, T. Żyznowski, B. Czech, I. Koper, OSNC 2004, nr 12, poz. 194)

*

Zakład pracy chronionej nie korzysta ze zwolnienia z obowiązku ponoszenia opłat sądowych na podstawie art. 31 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 ze zm.).

(uchwała z dnia 2 grudnia 2003 r., III CZP 91/03, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, J. Frąckowiak, OSNC 2004, nr 12, poz. 195)

*

Dłużnik nie może przedstawić do potrącenia Skarbowi Państwa, reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa wzajemnych wierzytelności, które ma w stosunku do innych państwowych jednostek organizacyjnych.

(wyrok z dnia 23 października 2003 r., V CK 387/02, M. Bączyk, A. Górski, M. Grzelka, OSNC 2004, nr 12, poz. 196)

*

Istnienie finansowo-organizacyjnych podstaw funkcjonowania tzw. grupy kapitałowej spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wykonywania przez spółkę dominującą uprawnień w ramach posiadanych udziałów w spółkach zależnych nie powoduje powstania zorganizowanego zespołu praw majątkowych i niemajątkowych należącego do spółki dominującej.

(wyrok z dnia 23 października 2003 r., V CK 411/02, M. Bączyk, A. Górski, M. Grzelka, OSNC 2004, nr 12, poz. 197)

*

Szkoda wyrządzona przy użyciu urządzeń młyna wykorzystywanego do prowadzenia przez rolnika działalności gospodarczej jest objęta ochroną ubezpieczeniową na podstawie przepisu § 9 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 1993 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego (Dz.U. Nr 134, poz. 653 ze zm.), jeżeli w chwili jej wyrządzenia młyn był wykorzystywany wyłącznie dla potrzeb gospodarstwa rolnego tego rolnika.

(wyrok z dnia 24 października 2003 r., III CKN 454/01, J. Frąckowiak, I. Gromska-Szuster, Z. Strus, OSNC 2004, nr 12, poz. 198)

*

Przepis art. 875 k.c. nie ma zastosowania do rozliczeń między stronami umowy spółki cichej.

(postanowienie z dnia 24 października 2003 r., III CZP 67/03, J. Frąckowiak, I. Gromska-Szuster, Z. Strus, OSNC 2004, nr 12, poz. 199)

*

Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za zobowiązania samodzielnego zakładu opieki zdrowotnej, jeżeli organ założycielski – wojewoda, wiedząc o niedoborze środków finansowych niezbędnych dla utrzymania sprawności

utworzonego zakładu, nie podjął stosownych działań przewidzianych ustawą z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.).

(wyrok z dnia 29 października 2003 r., III CK 134/02, J. Górowski, T. Bielska-Sobkowicz, T. Domińczyk, OSNC 2004, nr 12, poz. 200)

*

Stanowiące własność tej samej osoby i graniczące ze sobą działki gruntu objęte oddzielnymi księgami wieczystymi są odrębnymi nieruchomościami w rozumieniu art. 46 § 1 k.c. Odrębność tę tracą w razie połączenia ich w jednej księdze wieczystej.

(postanowienie z dnia 30 października 2003 r., IV CK 114/02, Z. Kwaśniewski, B. Myszka, M. Grzelka, OSNC 2004, nr 12, poz. 201)

*

Artykuł 512 k.c. stosuje się do dokonanego za zgodą cedenta i dłużnika rozwiązania umowy stanowiącej podstawę przelanej z góry wierzytelności.

(wyrok z dnia 6 listopada 2003 r., II CK 16/02, T. Domińczyk, K. Zawada, G. Misiurek, OSNC 2004, nr 12, poz. 202)

*

Wprowadzenie do utworu, będącego podręcznikiem akademickim, poprawek niemających charakteru merytorycznego, a jedynie będących poprawkami stylistycznymi czy korektorskimi, nie jest przejawem działalności twórczej i nie uzasadnia przyznania osobie, która dokonała takich poprawek, przymiotu współtwórcy utworu (art. 1 ust. 1 i art. 9 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.).

(wyrok z dnia 7 listopada 2003 r., V CK 391/02, M. Sychowicz, T. Bielska-Sobkowicz, T. Żyżnowski, OSNC 2004, nr 12, poz. 203)

Uchwała walnego zgromadzenia akcjonariuszy może być uznana za krzywdzącą akcjonariusza zarówno wówczas, gdy cel pokrzywdzenia istniał w czasie podejmowania uchwały, jak i wtedy, gdy treść uchwały spowodowała, że jej wykonanie doprowadziło do pokrzywdzenia akcjonariusza.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 537/03, G. Bieniek, J. Frąckowiak, Z. Strus, OSNC 2004, nr 12, poz. 204)

*

W umowie o świadczenie usług, do której mają zastosowanie przepisy o wypowiedzeniu zlecenia, dopuszczalne jest określenie przez strony terminu jej wypowiedzenia także z ważnych powodów.

(wyrok z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 433/03, B. Czech, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2004, nr 12, poz. 205)

*

Orzeczenie sądu drugiej instancji oddalające apelację jest orzeczeniem co do istoty sprawy (art. 405 zdanie drugie k.p.c.).

(postanowienie z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CZP 11/04, J. Gudowski, M. Kocon, H. Pietrkowski, OSNC 2004, nr 12, poz. 206)

*

Wniosek o wyłączenie sędziego musi określać osobę (tożsamość) sędziego, którego dotyczy, oraz wskazywać zindywidualizowane przyczyny wyłączenia. Jeżeli wniosek dotyczy większej liczby sędziów, wszyscy oni muszą być oznaczeni przez wskazanie imion i nazwisk, a przyczyny wyłączenia powinny być odniesione do każdego z nich.

Braki lub niedokładności wniosku w tym zakresie uniemożliwiają nadanie mu właściwego biegu, co powoduje konieczność wszczęcia postępowania

przewidzianego w art. 130 k.p.c.; przeprowadza je sąd (przewodniczący), w którym sprawa się toczy.

(postanowienie z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CO 2/04, J. Gudowski, M. Kocon, H. Pietrkowski, OSNC 2004, nr 12, poz. 207)

Dane statystyczne – październik 2004 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	1542	344	381	-	61	7	41	179	93	1505
2.	CZP, w tym:	25	7	14	11	-	-	-	-	3	18
	art. 390 k.p.c.	20	7	12	9	-	-	-	-	3	15
	skład 7-miu	4	-	1	1	-	-	-	-	-	3
	pełny skład	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-
3.	CZ	206	82	119	-	94	2	8	-	15	169
4.	CO, w tym	17	7	10	-	-	-	-	-	10	14
	art. 401 k.p.c.	3	1	1	-	-	-	-	-	1	3
	art. 45, 48 k.p.c.	14	6	9	-	-	-	-	-	9	11
5.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	1790	440	524	11	155	9	49	179	121	1706